

การพัฒนารูปแบบบทเรียนออนไลน์ รายวิชาวัฒนธรรมเพื่อชีวิต สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี

พระมหาปิยภัทร์ จิรบุญโชติ^{1*} และ กุศล อิศกุล²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนารูปแบบบทเรียนออนไลน์ รายวิชาวัฒนธรรมเพื่อชีวิต ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 2) เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาที่เรียนผ่านรูปแบบบทเรียนออนไลน์ การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Research) ประชากรคือ นักศึกษาปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร รายวิชาความจริงของชีวิต ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2555 จำนวน 2950 คน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นักศึกษาปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 รายวิชาความจริงของชีวิต จำนวน 80 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ดำเนินการวิจัยตามรูปแบบการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน ADDIE model เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ รูปแบบบทเรียนออนไลน์ รายวิชาวัฒนธรรมเพื่อชีวิต แบบประเมินรูปแบบบทเรียนออนไลน์ รายวิชาวัฒนธรรมเพื่อชีวิต แบบประเมินรูปแบบและคุณภาพด้านเนื้อหาและด้านบทเรียนออนไลน์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมี คือ ค่าร้อยละ (E1/E2) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: SD) การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Consistency: IOC) การหาประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์ E1/E2 การหาความยากง่าย (p) อำนาจจำแนก (r) ความเชื่อมั่นของแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (สูตร KR-20) Kuder Richardson ในการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียน คือ t-test (Dependent Sample)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการพัฒนารูปแบบบทเรียนออนไลน์ รายวิชาวัฒนธรรมเพื่อชีวิต สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ได้ธรรมจักรโมเดล 3 ขั้นตอน 8 องค์ประกอบ ซึ่งประกอบด้วย 1.ขั้นปรีดิ์ (ก่อนเรียน) ประกอบด้วย 1.1 สัมมาทิฐิ (รับรู้) 1.2 สัมมาสังกัปปะ (ริเริ่ม) 1.3 สัมมาวาจา (สนทนา) 2.ขั้นปฏิบัติ (ระหว่างเรียน) ประกอบด้วย 2.1 สัมมากัมมันตะ (เรียนรู้) 2.2 สัมมาอาชีวะ (นำไปปฏิบัติ) 2.3 สัมมาวายามะ (ทบทวนบทเรียน) 3.ปฏิเวธ (ประเมินผล) ประกอบด้วย 3.1 สัมมาสติ (ตรวจสอบความรู้) 3.2 สัมมาสมาธิ

^{1*}นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

E-mail: phat_net@hotmail.com

²อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(ทดสอบ) ผ่านการประเมินรูปแบบจากผู้เชี่ยวชาญ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.13 ระดับความเหมาะสมเท่ากับ เหมาะสมเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ระดับความเหมาะสมเท่ากับ เหมาะสม ทุกขั้นตอนและทุกองค์ประกอบ

2. ผลการพัฒนาบทเรียนออนไลน์ รายวิชาวัฒนธรรมเพื่อชีวิต ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ ด้านเนื้อหา โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.12 มีระดับคุณภาพอยู่ในระดับดี ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้านบทเรียนออนไลน์ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.27 ระดับคุณภาพเท่ากับ ดี และจากการทดลองกับนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง รายวิชาความจริงของชีวิต ภาคเรียนที่ 1/2555 จำนวน 30 คน มีประสิทธิภาพ 90.51/91.95

3. ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนผ่านรูปแบบบทเรียนออนไลน์ รายวิชาวัฒนธรรมเพื่อชีวิต ภาคเรียนที่ 1/2555 จำนวน 80 คน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 60.03 หลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 91.16 โดยหลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบ บทเรียนออนไลน์ รายวิชาวัฒนธรรมเพื่อชีวิต ธรรมจักรโมเดล

The Development of Online Learning Model for Subject Culture for Life of Bachelor Degree Students

Phramaha Piyapat Jirapunchayachoit^{1*} and Kuson Itsadun²

Abstract

This research aims to: 1. develop effective online lessons of Culture for Life Subject for undergraduate students to meet 90/90 standard, and 2. investigate learning achievement before and after studying of the undergraduate students through online lessons of Culture for Life Subject. This paper improved several online lessons of Culture for Life Subject which were evaluated by 5 experts of development of instructional type, 5 experts of content, and 5 experts of online lessons. The research was divided into 3 steps as follows 1) online lesson development, 2) enhancement and effectiveness evaluation of online lessons regarding the 90/90 standard, and 3) learning achievement estimation before and after studying. The data was gathered by using the online lessons of Culture for Life Subject, evaluation forms to inspect quality of type, content and online lessons, as well as learning achievement test. T-test (dependent sample) was conducted for the data analysis to compare the learning achievement before and after studying.

The research results revealed that 1) To the step of online lesson development, 3 stages and 8 elements of Wheel of Law Model were applied. They consisted of (1) Pariyatti (before studying) included (1.1) Samma Ditthi (perceive), (1.2) Samma Sangkappa (initiate), and (1.3) Samma Vaca (conversation), (2) Patipatti (during studying) included (2.1) Samma Kammanta (learn), (2.2) Samma Ajiva (implement) and (2.3) Samma Vayama (review the lessons), (3) Pativedha (evaluation) included (3.1) Samma Sati (inspect knowledge) and (3.2) Samma Samadhi (test). The development was evaluated by 5 experts of development of instructional type. The overall mean was at 4.75 and the standard deviation was at 4.13. The suitability was at appropriate level. When considering each aspect, it indicated that all steps and elements were at appropriate level.

1*Graduate students. Educational Technology. Faculty of Education, Srinakharinwirot University
E-mail: phat_net@hotmail.com

2 Lecturer of Educational Technology. Faculty of Education, Srinakharinwirot University

2) To the step of online lesson development and evaluation, the created lessons met the 90/90 standard and they were approved by the experts of content. The overall mean was at 4.28 and the standard deviation was at 0.12. The quality was at good level and approved by the experts of online lessons. The overall mean was at 4.10 and the standard deviation was at 0.27. The quality was at good level. Regarding an experiment with the samples of 50 undergraduate students who registered Culture for Life Subject in the 1st semester of the academic year 2012, the efficiency of online lessons was at 90.51/91.95.

3. To the learning achievement before and after studying, it demonstrated that the learning achievement of 80 undergraduate students who registered Culture for Life Subject in the 1st semester/2012 after studying (91.16) was higher than the learning achievement before studying (60.03) with the .05 level of statistical significance.

Keywords : Model Development, E-learning, Culture for Life, Dhammajakka Model

บทนำ

ปัจจุบันโลกถูกหลอมรวมด้วยวิทยาการด้านการสื่อสารโทรคมนาคมและคอมพิวเตอร์ในยุคของเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information and Communication Technology: ICT) ที่มีความเจริญอย่างสูงสุด การเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทำให้เกิดเทคโนโลยีรูปแบบใหม่ๆ ขึ้นมากมาย ทำให้การเรียนรู้ของมนุษย์ขยายไปทั่วโลกอย่างไร้พรมแดน (Globalization) ทุกคนมีโอกาสเข้าถึงความรู้และสิ่งใหม่ๆ ได้อย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการศึกษา (ชัยยงค์ พรหมวงศ์.2554)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 4 ได้เสนอว่า การศึกษาเป็นกระบวนการการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้อันเกิดจากสภาพแวดล้อมและปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และมาตรา 6 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ ยืน ใญ่ สุจริต (2546: คำนำ) กล่าวเสริมว่า โดยมีปรัชญาการศึกษาให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุข เรียนรู้ได้มาก สร้างโอกาสการศึกษาให้ทั่วถึงและ เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้เพิ่มขึ้นหลายประการ อาทิ ทักษะทางภาษา ทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองผ่านเทคโนโลยี และการสื่อสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อสอนให้ผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาต่างๆ อย่างมีสติ เหตุผล ใช้วิจารณญาณในการแยกแยะข้อมูลข่าวสาร ครองตนอยู่ในความดีความถูกต้อง รอดพ้นจากอบายมุข สิ่งชั่วร้ายในทางเสื่อม เพราะสังคมโลกปัจจุบันและในอนาคตจะเป็นสังคมแห่งการผสมผสานทางวัฒนธรรมต่างชาติ ต่างภาษา ผู้เรียนต้องเรียนรู้

เข้าใจความแตกต่างทางวัฒนธรรม ดังนั้น เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากการเรียนไปปรับใช้เพื่อประโยชน์ต่อตนเองและเป็นบุคลากรที่มีคุณภาพและคุณธรรมของประเทศชาติต่อไป

สุริช ธีระโคตร (2554: คำนิยม) กล่าวว่าสาระสำคัญประการหนึ่งของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ คือ การสร้างสังคมการเรียนรู้ (Learning Society) ที่คนในสังคมต้องเป็นคนที่ใฝ่รู้ใฝ่เรียนและเรียนอย่างไม่มีที่สิ้นสุด (Lifelong Learning) เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2544) กล่าวเสริมว่า การที่จะทำอย่างนั้นได้ต้องอาศัยแหล่งการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการเข้าไปโดยไม่จำกัดเวลาและสถานที่ นั่นก็คือ บทเรียนออนไลน์ หรือที่เรียกว่า เว็บไซต์ (Website) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการเรียนการสอนจะสามารถจัดการเรียนการสอนมีต้นทุนที่ประหยัดและมีประสิทธิภาพ ใจทิพย์ ณ สงขลา (2550) กล่าวว่า เป็นช่องทางให้บุคลากรทางการศึกษา นักศึกษาสามารถเข้าสืบค้นข้อมูลทางการศึกษาที่ต้องการได้ เป็นการส่งเสริมการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้นอกห้องเรียน และบทเรียนออนไลน์จะทำให้ครูผู้สอนและผู้เรียนใกล้ชิดกันมากยิ่งขึ้น ไพโรจน์ ติรันธนากุล และคณะ.(2545) กล่าวว่า ผู้เรียนจะอาศัยเว็บไซต์ในการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นหรือใช้เป็นพื้นที่ในการบอกกล่าวความรู้สึกของตนต่อคนรอบข้าง และแอปพลิเคชันหรือฟังก์ชันต่างๆ ของเว็บไซต์ยังสามารถเชื่อมโยงนักศึกษากับสถาบันการศึกษา หรืออาจารย์ผู้สอนได้ด้วย เช่น การส่งรายงาน ส่งการบ้าน หรือแม้กระทั่งแจ้งเตือนเกี่ยวกับวันเวลาสอบ ดังนั้นประเทศไทยจึงได้ดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ การใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการศึกษาจากแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2545-2559

และได้มีการบรรจุการใช้สื่อและพัฒนาเทคโนโลยีทางการศึกษา อาทิ บทเรียนออนไลน์ เพื่อเข้ามา มีบทบาทในการสนับสนุนการศึกษาในทุกระดับชั้น ซึ่ง ลาโรซ โคธีร์รักษ์ (2552:63) กล่าวเสริมว่า บทเรียนออนไลน์ จะเป็นการเปิดประตูการศึกษาจากห้องเรียนไปสู่โลกแห่งการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเข้าถึงแหล่งความรู้อันกว้างใหญ่ไพศาลได้อย่างเท่าเทียมกัน

แผนยุทธศาสตร์ ปี พ.ศ. 2553-2557 มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มีวิสัยทัศน์เป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำในการบูรณาการ เรื่องการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เพื่อขับเคลื่อนและพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน อาทิ การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาวัฒนธรรมเพื่อชีวิต การจัดโครงการสอบธรรมศึกษาในระดับอุดมศึกษา ภายใต้โครงการ **อุดมศึกษาทั่วไทย ร่วมใจสอบธรรมศึกษา 84,000 คน** โดยยึดหลักการสืบสานตามแนวพระราชดำริ **“บวร” บ้าน วัด โรงเรียน (มหาวิทยาลัย)** มุ่งผลิตบัณฑิตให้มีภูมิรู้ภูมิธรรม จึงร่วมมือกับวัดพระศรีมหาธาตุ บางเขน กรุงเทพมหานคร จัดตั้งวิทยาลัยพุทธศาสตร์และปรัชญาหรือพุทธวิชาลัย เปิดการเรียนการสอนรายวิชาวัฒนธรรมเพื่อชีวิต (Culture for Life) จำนวน 3 หน่วยกิต กำหนดให้นักศึกษาชั้นปีที่ 1 และ 2 เรียนรู้วิชาวัฒนธรรมเพื่อชีวิต ด้วยการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่ถูกต้องและดีงาม เรียนรู้ขนบธรรมเนียม ประเพณี วิถีแห่งการฝึกฝนครองตนตามหลักพื้นฐานกิริยามารยาทความเป็นไทย อารังไว้ซึ่งความเป็นอัตลักษณ์ของวัฒนธรรมไทยอันดีงามจากประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนในรายวิชาวัฒนธรรมเพื่อชีวิต ผู้วิจัยสรุปเป็นประเด็นปัญหาที่สำคัญของสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาดังนี้ คือ

1) ผู้สอน: ผู้สอนใช้การบรรยายประกอบเนื้อหา มากกว่าการค้นคว้าวิธีการอย่างอื่นเพื่อให้ได้รูปแบบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ **2) ผู้เรียน:** การที่ผู้เรียนมีปริมาณมากเกินไปซึ่งเป็นการยากในการควบคุมให้การเรียนการสอนเกิดคุณภาพอย่างสูงสุด เพราะผู้สอนจะต้องดูแลผู้เรียนจำนวนมากในระยะเวลาที่จำกัด ทำให้ผู้เรียนที่มีลักษณะแตกต่างกันไม่สามารถเข้าถึงเนื้อหาสาระของการเรียนการสอนได้

3) สภาพแวดล้อม: สภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอนไม่เหมาะสมเนื่องจากห้องเรียนมีขนาดใหญ่เกินไป (ห้องประชุม) ผู้เรียนมีความแตกต่างทางการเรียนรู้ต่างกันทำให้เกิดบรรยากาศไม่เหมาะสม

ด้วยการตระหนักถึงความสำคัญและแนวทางการแก้ปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้พัฒนารูปแบบบทเรียนออนไลน์ รายวิชาวัฒนธรรมเพื่อชีวิต ได้ธรรมจักรโมเดล 3 ขั้นตอน 8 องค์ประกอบ จากการศึกษาวิเคราะห์รูปแบบการเรียนการสอน การออกแบบและพัฒนาระบบการเรียนการสอน หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา กล่าวคือ อริยมรรคมีองค์ 8 ประการ จาก 8 วิธีการของการบรรลุธรรมทางพระพุทธศาสนา พัฒนาสู่การบรรลุสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนเพื่อให้สอดคล้องและเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและการศึกษาที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและอนาคต ตลอดจนพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาให้มีศักยภาพในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ด้วยวิธีการที่มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล เพื่อให้บรรลุสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาและเป็นประโยชน์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบบทเรียนออนไลน์ วิชาวัฒนธรรมเพื่อชีวิต ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90

2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักศึกษาที่เรียนผ่านรูปแบบบทเรียนออนไลน์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบบทเรียนออนไลน์ รายวิชาวัฒนธรรมเพื่อชีวิต สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี เป็นการวิจัยกึ่งการทดลอง (Quasi Experimental Research) กระบวนการวิจัยในครั้งนี้ มี 3 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบบทเรียนออนไลน์

ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาวิเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี รูปแบบการสอน ข้อมูล จากเอกสาร หนังสือ บทความ งานวิจัย ในด้านความหมาย องค์ประกอบ การวิเคราะห์รูปแบบ การสังเคราะห์รูปแบบ การสร้างรูปแบบการเรียนการสอน การประเมินรูปแบบการเรียนการสอน สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบ แหล่งข้อมูลเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน 5 ท่าน เมื่อกำหนดขั้นตอนและองค์ประกอบจึงร่างรูปแบบเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ทำการประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้องของขั้นตอนและองค์ประกอบ โดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมและความสอดคล้อง IOC ผลการประเมินพบว่า ค่าความสอดคล้องของขั้นตอนและองค์ประกอบของรูปแบบที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้น เรียกว่า ธรรมชาติโมเดล ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน และ 8 องค์ประกอบ โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.13 เกณฑ์อยู่ในระดับเท่ากับ เหมาะสม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า เกณฑ์อยู่ในระดับเท่ากับ เหมาะสม ทุกขั้นตอน และทุกองค์ประกอบ แล้วนำรูปแบบที่พัฒนาขึ้น

ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

2. ขั้นตอนการพัฒนาและหาประสิทธิภาพบทเรียนออนไลน์ รายวิชาวัฒนธรรมเพื่อชีวิตตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 ในการพัฒนาบทเรียนออนไลน์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์โครงสร้างหลักสูตรและเนื้อหาวิชา โดยสร้างตารางวิเคราะห์เนื้อหาและตารางสำรวจความต้องการจากนักศึกษา กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ แผนการสอน ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาจำนวน 5 คน ตรวจสอบความถูกต้องและความสอดคล้องของเนื้อหา โดยใช้แบบประเมินเนื้อหาเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ผลการวิเคราะห์หาค่าความสอดคล้องด้านเนื้อหา พบว่าโดยรวมมีเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.12 และมีระดับคุณภาพอยู่ในระดับ ดี มีระดับคุณภาพ เหมาะสม แล้วนำบทเรียนออนไลน์ รายวิชาวัฒนธรรมเพื่อชีวิต ให้ผู้เชี่ยวชาญด้านบทเรียนออนไลน์ จำนวน 5 คน ทำการประเมินคุณภาพของบทเรียนออนไลน์ ผลการประเมินพบว่าบทเรียนออนไลน์ รายวิชาวัฒนธรรมเพื่อชีวิต โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.27 เกณฑ์อยู่ในระดับดี นำบทเรียนออนไลน์ รายวิชาวัฒนธรรมเพื่อชีวิต ไปทดลองหาประสิทธิภาพ 3 ครั้ง ครั้งที่ 1 ทดลองกับนักศึกษา 5 คน โดยการสังเกตสัมภาษณ์เพื่อตรวจสอบและแก้ไข ครั้งที่ 2 ทดลองกับนักศึกษา 15 คนให้นักศึกษาทำแบบทดสอบระหว่างเรียนและหลังเรียนและสัมภาษณ์เพื่อหาแนวโน้มและแก้ไข ครั้งที่ 3 โดยทดลองกับนักศึกษา กลุ่มตัวอย่าง 30 คน เพื่อหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 ผลการหาประสิทธิภาพบทเรียนออนไลน์ รายวิชาวัฒนธรรมเพื่อชีวิต มีประสิทธิภาพเท่ากับ $90.51/91.95$ $E1/E2 = 90.51 / 91.95$

3. ขั้นตอนการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน นำบทเรียนออนไลน์ที่พัฒนาขึ้นไปทดลองสอนกับนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างจำนวน 80 คน เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยให้นักศึกษากลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบก่อนเรียน (pre-test) 30 ข้อ ดำเนินการทดลองกล่าวคือให้นักศึกษาเรียนตามขั้นตอนของบทเรียนออนไลน์ รายวิชาวัฒนธรรมเพื่อชีวิต ครบทั้ง 4 หน่วยการเรียนรู้ ประกอบด้วย **หน่วยการเรียนรู้ที่ 1** เรื่องการแสดงตนเป็นพุทธมามกะ **หน่วยการเรียนรู้ที่ 2** เรื่องวัฒนธรรมเพื่อชีวิตประเพณี 4 ภาค **หน่วยการเรียนรู้ที่ 3** เรื่องประเพณีเทศน์มหาชาติ **หน่วยการเรียนรู้ที่ 4** เรื่องเบญจศีล เบญจธรรม ในระยะเวลา 6 สัปดาห์ เมื่อครบให้นักศึกษาทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (Post-test) 30 ข้อ นำคะแนนมาเปรียบเทียบโดยใช้สูตร t-test (Dependent Sample)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ 1. รูปแบบบทเรียนออนไลน์ รายวิชาวัฒนธรรมเพื่อชีวิต 2. บทเรียนออนไลน์ รายวิชาวัฒนธรรมเพื่อชีวิต 3. แบบประเมินรูปแบบและคุณภาพบทเรียนออนไลน์ รายวิชาวัฒนธรรมเพื่อชีวิต ด้านเนื้อหา ด้านบทเรียนออนไลน์ และ 4. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน รายวิชาวัฒนธรรมเพื่อชีวิต

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการพัฒนารูปแบบบทเรียนออนไลน์ รายวิชาวัฒนธรรมเพื่อชีวิต สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่พัฒนาขึ้น เรียกว่า ธรรมจักรโมเดล ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน และ 8

องค์ประกอบ ซึ่งประกอบด้วย **1.ขั้นปรียัติ (ก่อนเรียน)** ประกอบด้วย 1.1 สัมมาทิฐิ (รับรู้) 1.2 สัมมาสังกัปปะ (ริเริ่ม) 1.3 สัมมาวาจา (สนทนา) **2.ขั้นปฏิบัติ (ระหว่างเรียน)** ประกอบด้วย 2.1 สัมมากัมมันตะ (เรียนรู้) 2.2 สัมมาอาชีวะ (นำไปปฏิบัติ) 2.3 สัมมาวายามะ (ทบทวนบทเรียน) **3.ปฏิเวธ (ประเมินผล)** ประกอบด้วย 3.1 สัมมาสติ (ตรวจสอบความรู้) 3.2 สัมมาสมาธิ (ทดสอบ) ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน โดยรวมมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.75 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 4.13 เกณฑ์อยู่ในระดับ เหมาะสม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ธรรมจักรโมเดล 3 ขั้นตอน 8 องค์ประกอบ ระดับความเหมาะสมเท่ากับ เหมาะสม ทุกขั้นตอนและเหมาะสมทุกองค์ประกอบ

3. ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน จากการทดลองกับนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาวัฒนธรรมเพื่อชีวิต ภาคเรียนที่ 1/2555 จำนวน 80 คน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนร้อยละ 60.03 สูงกว่าก่อนการทดลอง 91.16 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบบทเรียนออนไลน์ รายวิชาวัฒนธรรมเพื่อชีวิต มีประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปราย 2 ประเด็น คือ 1) การพัฒนารูปแบบบทเรียนออนไลน์ รายวิชาวัฒนธรรมเพื่อชีวิต สำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี 2) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การพัฒนารูปแบบบทเรียนออนไลน์ รายวิชาวัฒนธรรมเพื่อชีวิต ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นโดย

ศึกษาจากรูปแบบของเคมพ์ (Kemp.1985: 11) และ ดำเนินการออกแบบตามขั้นตอนของ ADDIE model โดยเริ่มจากการ วิเคราะห์ (Analyze), ออกแบบ (Design), พัฒนา (Develop), นำไปใช้ (Implement), ขั้นตอนประเมินผล (Evaluation), ได้ธรรมชาติโมเดล 3 ขั้นตอน ประกอบด้วย **1.ขั้นปรียัติ** (ก่อนเรียน) **2.ขั้นปฏิบัติ** (ระหว่างเรียน) **3.ปฏิเษ** (ประเมินผล) 8 องค์ประกอบด้วย **1.สัมมาทิฐิ** (รับรู้) **2.สัมมาสังกัปปะ** (ริเริ่ม) **3.สัมมาวาจา** (สนทนา) **4.สัมมากัมมันตะ** (เรียนรู้) **5. สัมมาอาชีวะ** (นำไปปฏิบัติ) **6.สัมมาวายามะ** (ทบทวนบทเรียน) **7.สัมมาสติ** (ตรวจสอบตัวเอง) **8.สัมมาสมาธิ** (ทดสอบ) หลังจากนั้นนำรูปแบบบทเรียนออนไลน์ รายวิชาวัฒนธรรมเพื่อชีวิต ที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน 5 ท่าน ทำการประเมิน ผลการประเมินแสดงในปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ

ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน มีความสอดคล้อง และเหมาะสมทุกขั้นตอนและองค์ประกอบ ทั้งนี้ เนื่องจากรูปแบบดังกล่าวได้ผ่านกระบวนการ ออกแบบอย่างเป็นระบบและผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของรัฐกรณ์ คิดการ (2551: 133) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบ การสอนบนเว็บ โดยใช้กลยุทธ์การจัดการความรู้ รายวิชาเทคโนโลยีการศึกษา ในระดับอุดมศึกษา กล่าวว่า การพัฒนารูปแบบมุ่งเสริมสร้างความ สามารถในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และคาร์เร (รัฐกรณ์ คิดการ.2551: 80; อ้างอิงจาก Carre. 1994) กล่าวว่า รูปแบบการเรียนรู้อยู่ด้วยตนเอง จะมี ส่วนประกอบที่สำคัญ คือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้

ดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนด้วยตนเอง และ ซามัว แพพเพิร์ท (วิวัฒน์ มีสุวรรณ.2551: 39; อ้างอิงจาก Seymour Papert) กล่าวว่า รูปแบบการเรียนรูที่ดีที่สุดเมื่อผู้เรียนได้ลงมือทำหรือได้ตัดสินใจเองว่า จะทำอะไร เมื่อไหร่และอย่างไร ซึ่งนักศึกษา ในระดับปริญญาตรี มีวุฒิภาวะมีความกระตือรือร้น ในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ดังนั้น รูปแบบ บทเรียนออนไลน์ที่พัฒนาขึ้น จึงมีความเหมาะสม ที่จะนำไปเป็นรูปแบบบทเรียนออนไลน์ รายวิชา วัฒนธรรมเพื่อชีวิต

2. การพัฒนาและหาประสิทธิภาพตาม เกณฑ์มาตรฐาน 90/90 ในครั้งนี้ E_1/E_2 มีค่าเท่ากับ โดยมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 ทั้งนี้ เพราะว่าบทเรียนดังกล่าวได้ผ่านกระบวนการวิจัย อย่างเป็นระบบตามขั้นตอนการพัฒนาสื่อการเรียน การสอน Seel, Barbara B. and Richey, Rita C. (1994). ADDIE model และผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและผู้เชี่ยวชาญด้านบทเรียน ออนไลน์ ทำการปรับปรุงตามข้อเสนอแนะทั้งในส่วน ของเนื้อหาและเทคนิคการนำเสนอของบทเรียน ออนไลน์รวมทั้งทดลองใช้และปรับปรุงแก้ไข

ผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา พบว่า โดยรวมมีเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 ค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานเท่ากับ 0.12 และมีระดับคุณภาพอยู่ใน ระดับ ดี มีระดับคุณภาพ เหมาะสม ผลการประเมิน จากผู้เชี่ยวชาญด้านบทเรียนออนไลน์ บทเรียน ออนไลน์ รายวิชาวัฒนธรรมเพื่อชีวิต โดยรวมมี ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.10 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.27 เกณฑ์อยู่ในระดับ ดี นำไปทดลองหา ประสิทธิภาพ 3 ครั้ง กับนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง 50 คน ครั้งที่ 1 ทดลองกับนักศึกษา 5 คน โดยการ สังเกตสัมภาษณ์เพื่อตรวจสอบและแก้ไข ครั้งที่ 2

ทดลองกับนักศึกษา 15 คน ให้นักศึกษาทำแบบทดสอบระหว่างเรียนและหลังเรียนและสัมภาษณ์เพื่อหาแนวโน้มและแก้ไข ครั้งที่ 3 โดยทดลองกับนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง 30 คน เพื่อหาประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 ผลการหาประสิทธิภาพบทเรียนออนไลน์ รายวิชาวัฒนธรรมเพื่อชีวิต มีประสิทธิภาพเท่ากับ $90.51/91.95$ $E1/E2 = 90.51 / 91.95$ สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด แสดงว่าบทเรียนออนไลน์ รายวิชาวัฒนธรรมเพื่อชีวิตสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ นฤมล ศิริวงศ์ (2548: 118) กล่าวว่า บทเรียนออนไลน์สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนได้เป็นอย่างดีและบทเรียนออนไลน์นอกจากจะมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐานแล้ว ยังส่งเสริมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบ เหมาะสมที่จะนำไปใช้ในจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง สอดคล้องกับ รุจโรจน์ แก้วอุไร (2543: 142) กล่าวว่า การเรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์ เป็นการเรียนด้วยความสนใจ ผู้เรียนจะมีความเป็นอิสระในการเรียนด้วยตนเองผู้เรียนจะสามารถทบทวนเนื้อหาได้ตลอดเวลาและผู้เรียนสามารถเลือกเนื้อหาก่อนหลังได้ตามความต้องการและสาโรช โศภีรักษ์ (2552) กล่าวเสริมว่า ดังนั้นด้วยเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นจึงส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามเกณฑ์มาตรฐาน 90/90 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

3. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน (60.03) หลังเรียน (91.16) แสดงว่า หลังการเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่ารูปแบบบทเรียนออนไลน์ รายวิชาวัฒนธรรมเพื่อ

ชีวิต ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถใช้เป็นเครื่องมือช่วยให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองได้เป็นอย่างดีและเหมาะสมกับการเรียนในระดับปริญญาตรี เพราะการเรียนผ่านบทเรียนออนไลน์จะช่วยให้นักศึกษาสามารถทบทวนเนื้อหาได้ตามความต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับ (นฤมล ศิริวงศ์, 2548) กล่าวว่า ผู้เรียนจะมีโอกาสได้ทบทวนเนื้อหาได้ด้วยตนเองโดยไม่ต้องเข้าชั้นเรียนตามปกติ ซึ่งนักศึกษสามารถเรียนรู้เนื้อหาตามขั้นตอนและวิธีการเรียนตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งวัดได้จากคะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเรียนรู้ได้ตามความถนัดความเหมาะสมได้ด้วยตนเอง ซึ่งเป็นการสร้างทักษะ ด้านความรับผิดชอบ ด้านการใช้เทคโนโลยี ด้านการใช้ภาษา สามารถทดแทนการสอนในห้องเรียนปกติและแก้ปัญหาของการวิจัยได้ซึ่งสอดคล้องกับ (ใจทิพย์ ณ สงขลา, 2550: 28) กล่าวว่า บทเรียนออนไลน์ สามารถแก้ปัญหาในการจัดการศึกษาของไทย ด้านการขาดแคลนแหล่งข้อมูล การเข้าถึงข้อมูล และการขาดแคลนบุคลากรที่ชำนาญเฉพาะเรื่อง

ผลการวิจัยพบว่า บทเรียนออนไลน์ รายวิชาวัฒนธรรมเพื่อชีวิต มีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้ **1.ประโยชน์** กล่าวคือ จะช่วยให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ มีปฏิสัมพันธ์ มีโอกาสคิดหาเหตุผล ไตร่ตรอง ก่อนตอบ เช่น การร่วมอภิปรายกับครูหรือผู้เรียนในห้องเรียน **2.ประหยัด** กล่าวคือ นักศึกษาเรียนรู้ได้จำนวนมาก ประหยัดค่าใช้จ่าย ไม่ต้องเสียเวลาในการเดินทาง **3.ประสิทธิภาพ** กล่าวคือ มีความหลากหลายของสื่อมีลัทธิมีเดีย เช่น ข้อความ ภาพ เสียง วิดีโอ กระดานสนทนา มีแบบฝึกหัดและแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน บันทึกผลการเรียน ติดตามการเข้าใช้ กล่าวคือ ความถี่ในการเรียน ตรวจสอบ

ประเมินผล ความก้าวหน้าในการเรียน **4.ผู้เรียน** กล่าวคือ เกิดความรับผิดชอบในตนเอง เกิดทักษะในการค้นคว้า เพราะผู้เรียนต้องทำหน้าที่สำคัญในการเปลี่ยนสารสนเทศที่ผู้สอนเตรียมไว้ให้ ซึ่งจากการวิจัยพบว่า ผู้เรียนที่เรียนรู้ด้วยตนเอง มักเป็นผู้เรียนที่มีผลการเรียนสูง **5.ผู้สอน** กล่าวคือ เปลี่ยนบทบาทหน้าที่จากการเป็นผู้ให้เนื้อหาอย่างเดียว เป็นผู้จัดการการเรียนการสอน ด้านเนื้อหา ด้านวิธีการเรียน และเปลี่ยนแปลงจากการสอนเป็นการสร้างเนื้อหาสาระผ่านบทเรียนออนไลน์ และสามารถแก้ไขปรับปรุงได้ตลอดเวลา มาเป็นผู้ช่วยเหลือและแนะนำ และควรมีความพร้อมทางด้านทักษะคอมพิวเตอร์ ทักษะด้านการใช้ภาษา ซึ่งจะเป็นประโยชน์และมีความสำคัญต่อการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 บทเรียนออนไลน์ รายวิชา วัฒนธรรมเพื่อชีวิต เป็นสื่อการสอนอิเล็กทรอนิกส์ที่พัฒนาขึ้นจากโปรแกรม Macromedia Dreamweaver 8 และภาษา HTML PHP ผู้วิจัยควรมีความรู้ความเข้าใจในการออกแบบและพัฒนาโปรแกรม สามารถรองรับสื่อได้หลากหลายรูปแบบ เช่น ข้อความ ภาพ เสียง วิดีโอ

1.2 ด้านผู้สอน ครูผู้สอนต้องมีทักษะในการสอนและทักษะในการใช้เทคโนโลยี มีการแก้ไขเนื้อหาให้มีความถูกต้อง ทันสมัย การพัฒนาเนื้อหาต้องได้รับความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญประจำรายวิชา

1.3 ด้านผู้เรียน ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นต่อการเรียนผ่านบทเรียนออนไลน์ในระดับสูง สามารถมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนและผู้ร่วม

เรียน มีช่องทางในการค้นคว้าข้อมูลประกอบการเรียนและการทำงานจากแหล่งข้อมูลในอินเทอร์เน็ตมากกว่าค้นคว้าจากห้องสมุดและสามารถเรียนรู้ตามสติปัญญาของตนเองและแก้ปัญหาเรื่องความแตกต่างระหว่างผู้เรียน ผู้เรียนจะสามารถเข้าสู่บทเรียนได้ตามความต้องการ เช่น การเข้าไปเรียนเพื่อทบทวนบทเรียนได้ด้วยตนเอง

1.4 ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน นักศึกษามีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งวัดได้จากคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.5 ด้านคุณภาพ นักศึกษาสามารถเรียนรู้ได้จำนวนมาก ลดปริมาณการใช้ทรัพยากรบุคคล งบประมาณ อาคารสถานที่และปริมาณการใช้สื่อสิ่งพิมพ์ที่ผลิตจากกระดาษอันจะส่งผลให้ช่วยลดภาวะโลกร้อน

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

2.1 ควรมีการนำรูปแบบบทเรียนออนไลน์ รายวิชาวัฒนธรรมเพื่อชีวิต ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาอื่นที่มีนักศึกษาลงทะเบียนเรียนเป็นจำนวนมาก เพื่อช่วยแก้ไขการขาดแคลนบุคลากรด้านการเรียนการสอน

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษากำหนดรูปแบบบทเรียนออนไลน์ รายวิชาวัฒนธรรมเพื่อชีวิต ไปใช้ในรายวิชาอื่นหรือในหลักสูตรรายวิชาที่มีลักษณะการสอนในด้านศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม เน้นให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจเนื้อหาสาระด้วยการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างอิสระผ่านสื่อสมัยใหม่

3.2 ควรมีการศึกษาเชิงลึกตามขั้นตอนและวิธีการเรียนของรูปแบบบทเรียนออนไลน์ รายวิชาวัฒนธรรมเพื่อชีวิต ด้านต่าง ๆ อาทิ ด้าน

การมีปฏิสัมพันธ์ ด้านความสนใจในการเรียน หรือ ด้านความรับผิดชอบในการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านบทเรียนออนไลน์ เช่น การตรวจสอบการเข้าใช้บทเรียน เวลา ความถี่ จำนวนครั้งต่อหน่วยการเรียนรู้ หรือ การสร้างเครื่องมือวิเคราะห์พฤติกรรมผู้เรียน แล้วหาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการใช้บทเรียนกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.3 ควรมีการพัฒนารูปแบบบทเรียนออนไลน์ รายวิชาวัฒนธรรมเพื่อชีวิต ในลักษณะการฝึกอบรมธรรม Dhamma Training ลักษณะการฝึกอบรมทางด้านภาษา English Language Training และลักษณะการฝึกอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมการสอบธรรมศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ภาพที่ 1 รูปแบบบทเรียนออนไลน์ รายวิชาวัฒนธรรมเพื่อชีวิต
สำหรับนักศึกษาาระดับปริญญาตรี
(ธรรมจักรโมเดล 3 ขั้นตอน 8 องค์ประกอบ)

ภาพที่ 2 บทเรียนออนไลน์ รายวิชาวัฒนธรรมเพื่อชีวิต
สำหรับนักศึกษาาระดับปริญญาตรี

Dhammajakka Model

1 Pariyatti (before studying)	:	1. ปรียัติ (ก่อนเรียน)
1.1 Samma Ditthi (perceive)	:	1.1 สัมมาทิฏฐิ (รับรู้)
1.2 Samma Sangkappa (initiate)	:	1.2 สัมมาสังกัปปะ (ริเริ่ม)
1.3 Samma Vaca (conversation)	:	1.3 สัมมาวาจา (สนทนา)
2 Patipatti (during studying)	:	2. ปฏิบัติ (ระหว่างเรียน)
2.1 Samma Kammanta (learn)	:	2.1 สัมมากัมมันตะ (เรียนรู้)
2.2 Samma Ajiva (implement) and	:	2.2 สัมมาอาชีวะ (นำไปปฏิบัติ)
2.3 Samma Vayama (review the lessons)	:	2.3 สัมมาวายามะ (ทบทวนบทเรียน)
3 Pativedha (evaluation)	:	3. ปฏิเวธ (ประเมินผล)
3.1 Samma Sati (inspect knowledge)	:	3.1 สัมมาสติ (ตรวจสอบความรู้)
3.2 Samma Samadhi (test)	:	3.2 สัมมาสมาธิ (ทดสอบ)

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2544). **e-learning: ยุทธศาสตร์การเรียนรู้**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ซีเคซีเอสมีเดีย
ใจทิพย์ ณ สงขลา. (2550). **วิธีวิทยาการออกแบบการเรียนการสอนอิเล็กทรอนิกส์**. กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์.(2554). **บทบาทนักเทคโนโลยีการศึกษาในโรงเรียน**. กรุงเทพฯ: สมาคมเทคโนโลยี
การศึกษาแห่งประเทศไทย
- ไพโรจน์ ตีรณนากุล และคณะ. (2545). **เทคนิคการผลิตบทเรียนเรียนรู้ด้วยตนเองเพื่อการศึกษาทางไกล
บนมหาวิทยาลัย**. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- นฤมล ศิริวงษ์. (2548) **การพัฒนารูปแบบบทเรียนออนไลน์วิชาการเขียนหนังสือเพื่อการพิมพ์ในระดับ
อุดมศึกษา**. ปรียาณพนธ์ กศ.ด. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- ยีน ภูสุวรรณ. (2546). **พจนานุกรมคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต**. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดยูเคชั่น.
- รุจโรจน์ แก้วอุไร.(2543). **การพัฒนาระบบการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายใยแมงมุม**. ปรียาณพนธ์
กศ.ด. (เทคโนโลยีการศึกษา). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รัฐกรณ์ คิดการ. (2551). **การพัฒนาแบบบบการสอนบนเว็บ โดยใช้กลยุทธ์การจัดการความรู้ รายวิชา
เทคโนโลยีการศึกษาในระดับอุดมศึกษา**. กศ.ด. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิวัฒน์ มีสุวรรณ (2551). **การพัฒนาแบบบบการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายไร้สายบนเครื่องช่วยงาน
ส่วนบุคคลแบบดิจิทัล (PAD)** กศ.ด. (เทคโนโลยีการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุวิธ ถิระโคตร. (2554). **เว็บไซต์: ทฤษฎีและหลักการ**. มหาสารคาม. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สาโรช โศภิตรักษ์. (2552) **เทคโนโลยีสื่อสารการศึกษา**. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

Kemp, Jerrold E. (1985) **The Instructional Desing Process**. New York : Harper and Row.

Khan, B. H. (2007). **Program Evaluation in E-Learning**. Retrieved June 8, 2008 New York: Lear
Siegler.

Seel, Barbara B. and Richey, Rita C. (1994). **Instructional Technology: The Denition and
Domains of the eld**. Washington, DC: Association for Educational Communications and
Technology.